

Intervju med Tor Valstad

Intervjuer: Knut Helge Midtbø

Dette intervjuet med Tor Valstad ble gjort 21. oktober 2020 av Knut Helge Midtbø. Vi hadde mye å snakke om! Det er tatt opp som lydfil og deretter skrevet ut i et dokument. Dette er en forkorta versjon for trykking i Rundt vannet.

Tor Valstad er født 1. november 1943. Foreldrene Tullik og Knut Valstad var motstandsfolk under krigen. Knut Valstad ledet Milorg D13132 som spilte en viktig rolle øst i Oslo i siste del av krigen. Vi i historielaget ville gjerne intervju Tor om hva Tullik og Knut har etterlatt av papirer og nedtegnelser fra krigen, og om hva de har fortalt ham om hendelsene.

Tor hadde også en rolle i en dramatisk hendelse fra den siste krigsvinteren. 13. februar slo Gestapo til mot Milorg 13132. Knut Valstad var varslet og var på vei til Sverige på ski da Gestapo kom på døra til Tullik. Hun hadde Tor på armen. De hadde med seg en bakbundet Frank Olsen og ville vite hvor Knut var. Tor forteller i intervjuet nedenfor at Frank Olsen var sammen med Knuts søster Ella Valstad. Dette dokumenterer at Gestapo ikke bare var brutale, men at de tok i bruk svært utspekulerte metoder for å presse fram informasjon.

- Foreldrene dine var Tullik og Knut Valstad. Vi sitter i Ulsrudveien 25. Da du ble født høsten 1943. Hvor bodde dere da?
Det første halve året bodde vi hele familien på Bryn hovedgård. Jeg bodde sammen med mor og far, fars søster og min farmor. Vi flytta først til Ulsrudveien 16. Der var vi til om trent krigen var slutt. Så Ulsrudveien 21 og så her. Det skjedde i Ulsrudveien 16 det som var under krigen. Der var det butikk tidligere. Det er tre hus bortafor her.
- Faren din var på Geografisk oppmåling og kom inn i Hjemmefronten ganske tidlig?
Jeg vet ikke når, men jeg tror han var med veldig tidlig. Trolig allerede høsten 1941.
- Var han på Oppmålinga hele krigen?
Ikke etter høsten 1941
- Hvordan løste han det med inntekt?
Så mulig han beholdt inntekten sin. Jeg tror helst det
- Jeg sendte jeg deg det dokumentet som er skrevet av Per A. Hoel. Det heter Henry Gundersen in memoriam. Har noen kommentarer til det?
Jeg tenkte bare at det med Schwensens gate og Shells oljelager. Det var jo Knut med på å styre.
- Så han var med der? Men Henry Gundersen var åpenbart ikke med, for det er et bilde av

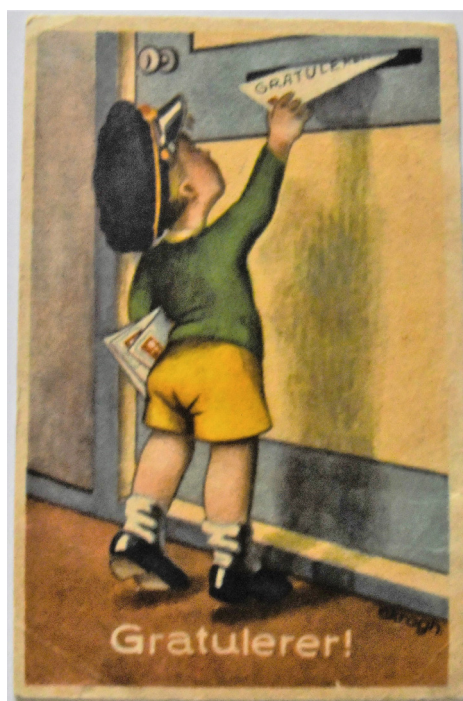
ham på taket av Oppmålinga med brannen i bakgrunnen. Hva har du hørt og hvor mye fortalte de deg?

Faren min fortalte meg lite om krigen. Det som kom fram var gjennom samtaler med andre hvor jeg var tilstede og husker. Så kommer det han fortalte Tullik som hun så fortalte videre til meg.

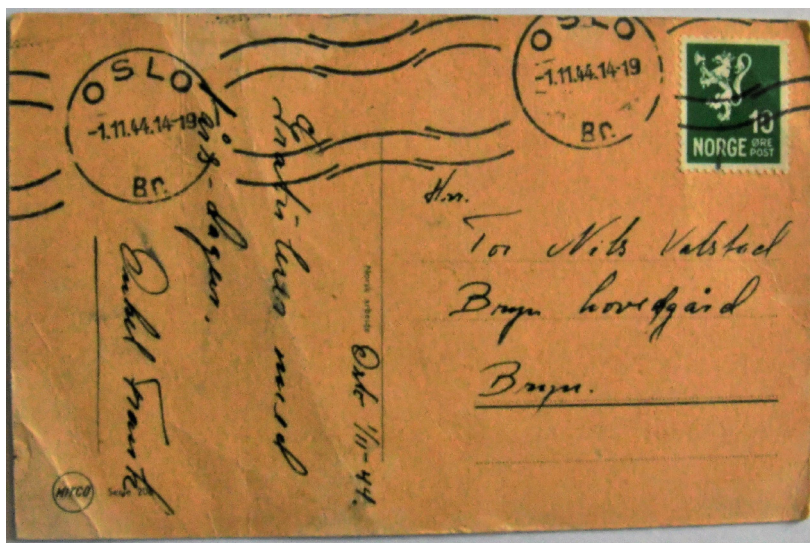
- Du har nevnt for meg at det var noe om at du var tilstede når han snakka med kjente fra Milorg. Er det noen navn du husker?
Ja han Jan Bålsrud var på besøk i Ulsrudveien 21. Han var innom da ble det snakk. Han tok av seg sokkene og vifta, jeg husker spesielt det da. Dette var jo på 40-tallet en eller annen gang . Og så han Max Manus var innom. Og det visste ikke jeg hvem de var, så det fikk jeg vite i ettertid. Mange andre også, mange fra troppen.
- Per Hoel eller noen av de andre som er nevnt i skriftet hans, husker du noe om dem? Per Hoel har vært i oppmålinga fram til Kartverket flytta til Hønefoss har jeg funnet ut og han døde i 2005.

Knut var jo aldri med til Hønefoss. Der Knut jobba husker jeg en Willy Sætre og et par andre som jeg har hatt kontakt med seinere i Kartverket . Jeg har jo kjent mange der, men hvis de ikke drev med kart og ikke drev med orientering hadde jeg lite med dem å gjøre.

- Bjørn Geirr Harsson har jo vært i Kartverket og var med til Hønefoss. Er det et navn som sier deg noe?
Ja, han kjenner jeg jo veldig godt. Han har vært her for å spørre min mor om en tildragelse som hendte i Oppmålinga. Det var kan du si et fingert tyveri som hendte under krigen. Min mor kunne ikke huske noen ting av det. Jeg tror hun aldri hadde vært involvert.
- I følge Per Hoel var det ganske mange aksjoner 13132 var involvert i, særlig etter nyttår. Han skriver også at Henry Gundersen var med på Grorud sommeren 1944. Vi nærmer oss dramatikken mot slutten av krigen. Har du hørt om noe av dette?
Milorg skulle egentlig ikke være med så mye i sånne operative, de skulle jo vente mest mulig til krigen var over og så gå inn og overta.

- Men, noen av dem var mer tiltakslystne enn andre.*
- 13. februar er den arrestasjonsdagen da Frank Olsen og mange andre ble arrestert. Både Adolf Bogstad og Arvid Hansen ble skutt. Du fortalte meg på telefon om at dere som familie kjente han godt.
Søsteren til Knut, Ella Valstad var sammen med Frank Olsen . Det var sjokk for henne også at han ble tatt da. I boka "Marka og krigen", der står det. Tullik har fortalt meg det også det for ikke så lenge siden. De brukte Frank Olsen for å ta Knut. Knut hadde fått en telefon, jeg vet ikke hvem det var fra, men sannsynligvis fra William Håke om at tyskerne var på vei. Han stakk mens moren min var igjen og rett etterpå kom de med Frank Olsen
 - Var dette den 13. februar?
Nei, det vet jeg ikke
 - Faren din var på vei til Sverige?
Han hadde dratt før på dagen
 - Det var jo et dramatisk og brutalt påfunn! Din mor røpet ikke noe?
Det var ikke noe å røpe.
 - Du sa i telefonen om disse hulene inne ved Skålsjøen. Da forsto jeg at du kjenner noe til disse hulene?
Ja, Skålsjøen var et område som Knut likte godt . Jeg snakket med en som heter Tore Langaard, en O-løper i Oppsal. Jeg ble vist den hula av min far mens vi hadde påskeferie. Da var jeg vel 11-12 år kanskje da viste han meg den hula. Tore Langaard var på tur med Knut Valstad senere, så han husker bedre hvor den var enn jeg.
 - Vi har snakka om Frank Olsen og han var da sammen med din fars søster. Du har et bursdagskort fra Frank?
Ja, det har jeg fra ett-årsdagen min i 1944 og er fra onkel Frank.
 - Vi vil gjerne få gjengi dette kortet i Rundt Vannet. Jeg takker for intervjuet.

Postkort sendt til Tor Valstad 01.11.1944. Teksten lyder: "Gratulerer med 1 års-dagen. Onkel Frank"